

باورکردنی نیست! واقعاً از ظاهر این یکی دیگر نمی‌توان به سن و سالش پی برد. اما واقعیت دارد: لینوکس پانزده ساله شده است!

پانزده سال پیش‌تر، آن روزها که پدرخواندگان یونیکس راه خویش در پیش گرفته بودند و اسب خویش می‌راندند، لینوس توروالدز برنامه‌نویس فنلاندی، کدهایی را روی یک سرور عمومی قرار داد و بی‌آن‌که بداند، به یکی از زمینه‌سازان انقلابی تبدیل شد که اکنون آن را اپن‌سورس می‌نامیم. نسخه ویژه توروالدز از یونیکس که وی آن را لینوکس می‌نامید، به سرعت به انتخاب اول هزاران کدنویس و برنامه‌ساز تبدیل شد و دنیا پس از آن تغییر کرد. راز این جنبش اما نه در کدها که در دیدگاه و خطی مشی‌ها نهفته بود؛ فلسفه منبع‌باز توروالدز این امکان را برای برنامه‌نویسان فراهم می‌کرد که تغییرات و ابتکارات خود را مادامی‌که آن‌ها را در اختیار دیگران نیز قرار دهند، در آن کدها اعمال کنند این فلسفه هر چند با شیوه‌های وقت (و همچنان حاضر) در زمینه تولید و عرضه محصولات اختصاصی در تضاد قرار داشت، سرانجام توانست در سایه تلاش برنامه‌نویسان خلاق مشتاق موجی از ابداع و ابتکار را ایجاد کند.

تلاطم حاصل از این موج امروزه نیز همچنان پابرجاست و اکنون کمتر شرکت یا سازمانی را می‌توان در این عرصه یافت که از جریان منبع‌باز تأثیر نپذیرفته باشد. به بهانه پانزده سالگی هسته لینوکس در نظر داریم طی سلسله مقالاتی، به بررسی این تأثیرات و تحولات بپردازیم. در نخستین بخش از این مجموعه گفت‌وگوی لینوس توروالدز در این زمینه را خواهید خواند. در آینده نیز می‌کوشیم این موضوع را از جنبه‌های مختلف بررسی کنیم. راستی، یک جمله از قلم افتاد: پنگوئن، تولدت مبارک!

آنچه مرا بیش از هر چیز دیگر نگران می‌کند، موانع غیرفنی‌ای است که سر راه منبع‌باز قرار دارد. حق امتیازها و مالکیت‌های انحصاری نامناسب و قوانین مالکیت نرم‌افزارها واقعاً نامناسبند.

اکنون، مقبولیت

گفت‌وگو با لینوس توروالدز درباره وضعیت و چالش‌های جنبش منبع‌باز

ترجمه: احمد شریف پور

اشاره

پدیدآورنده لینوکس معتقد است که «هجوم پول» به پدیده پانزده ساله‌اش کمک خواهد کرد تا رشد مناسبی داشته باشد. اگر منبع‌باز را همانند یک مکتب فرض کنیم، لینوس توروالدز، مهندس فنلاندی و نویسنده هسته سیستم عاملی که بعدها به لینوکس تبدیل شد، پیام‌آور آن مکتب خواهد بود. در سال ۱۹۹۱، توروالدز برنامه کرنل یا نرم‌افزار هسته‌ای را نوشت که سرانجام به وسیله میلیون‌ها کاربر به کار گرفته شد و پایه‌های اجتماع پرتحرک منبع‌باز را به وجود آورد. پانزده سال بعد، آقای توروالدز که نام لینوکس از نام او گرفته شده است، با بی‌اعتنایی تمام با مقام خود برخورد می‌کند. او در اورگون پورتلند و دور از هیاهوی دره سیلیکون زندگی می‌کند و غالباً ناراضی خود را از ستایش‌های شدید طرفداران پروپاقرص منبع‌باز نسبت به خودش اعلام می‌کند. سه سال قبل، توروالدز ۳۷ ساله، به لایبراتور توسعه منبع‌باز یا کنسرسیومی پیوست که ترویج و توسعه لینوکس را بر عهده دارد. در آنجا وی سرپرست توسعه سیستم است. توروالدز در طول گفت‌وگویی که ترجمه آن را پیش رو دارید بیان می‌کند که توجه روز افزون VC‌ها و شرکت‌های بزرگ تجاری برای اجتماعی که تاکنون در حاشیه محدوده‌های تجاری قرار داشت، فقط می‌تواند مفید باشد.

در این شماره:

۱۷۲ / اکنون، مقبولیت -

گفت‌وگو با لینوس توروالدز درباره

وضعیت و چالش‌های جنبش منبع‌باز

۱۷۴ / پی‌اخلاق کجاست؟ -

گفت‌وگو با کارلی فیورینا مدیرعامل سابق HP

مقالاتی درباره زندگی در فضای سایبر و پیامدهای فرهنگی - اجتماعی آن

● منبع باز ناگهان در میان VCها طرفداران زیادی پیدا کرده است. ورود این حجم عظیم پول چگونه بر دنیای منبع باز اثر خواهد گذاشت؟

○ یک نکته این است که مردم دیگر به صورت خودکار تصور نمی‌کنند که یک برنامه‌نویس منبع باز نمی‌تواند از این طریق کسب درآمد کند. چنان ارزش زیادی در منبع باز نهفته است که شناخته شدن آن برای یک توسعه‌دهنده منبع باز می‌تواند بسیار ارزشمند باشد. همچنین هجوم پول به بازار منبع باز توانسته است بعضی نقاط ضعف قدیمی منبع باز را پوشش دهد و آن‌ها را تقویت کند. «کارهای خسته‌کننده» نظیر آزمایش نرم‌افزار، کنترل کیفیت، مستندسازی و پشتیبانی، که همه فعالیت‌های لازمه توسعه نرم‌افزار هستند، همه از این دسته هستند. همزمان، مجوزهای منبع باز به گونه‌ای طراحی می‌شوند که بتوانند همه را درستکار و صادق نگه دارند. بدین معنی که همواره تعادلی بین فناوری و پول وجود خواهد داشت.

بنابراین فکر می‌کنم که این وضعیت، بیشتر وضعیتی است که در آن همه برنده خواهند بود. همین مورد باعث شده است که منبع باز بتواند پشتیبانی و توجه شدید دست اندرکاران بازار تجارت را، که شاید در ابتدای امر در مورد منبع باز نگران بودند، به دست آورد.

● آیا فکر می‌کنید که شرکت‌هایی نظیر آی‌بی‌ام و ردهت به غنای منبع باز کمک خواهند کرد یا نگرانید که روح و هدف اصلی این جریان به وسیله شرکت‌های تجاری تحریف شود و تغییر کند؟

○ شاید سال‌های گذشته عده‌ای از این موضوع هراس داشتند، اما چیزی که شرکت‌های تجاری برای دنیای منبع باز به ارمغان آوردند، تحریف و تغییر فلسفه و هدف منبع باز نبود. آن‌ها نیروی بیشتر و شاید کمی تعادل را به دنیای منبع باز هدیه کردند. الان، ممکن است عده‌ای عقیده داشته باشند که تعادل چیز خوبی نیست، اما این افراد در واقع جزء حاشیه افراطی جنبش منبع باز هستند، و لینوکس به هیچ عنوان چنین جبهه‌گیری‌ای نداشته است.

من همیشه فردی عملگرا بوده‌ام و فکر می‌کنم یکی از موفقیت‌های لینوکس در واقع همین جنبه عملگرایی اجتماعی آن است: توسعه نرم‌افزار با برخی ایده‌آل‌ها و آرمان‌های اجتماعی؛ البته دور از اندیشه‌های غیر واقعی و افراطی‌گری.

● فکر می‌کنید تا پنج سال آینده بازار لینوکس چگونه خواهد بود؟

○ شما این سؤال را از فرد نامناسبی می‌پرسید. من تماماً سعی کرده‌ام بر جنبه‌های تکنیکی قضیه تمرکز کنم. یکی به این دلیل که این

بخش، حوزه مورد علاقه من است و دیگر این که، فکر می‌کنم سایر قسمت‌ها دنباله‌رو این بخش خواهند بود.

فکر نمی‌کنم یک برنامه اقتصادی پنج ساله بتواند موفق باشد حتی زمانی که شما به طراحی نرم‌افزار می‌پردازید، باز هم چنین برنامه‌ای نمی‌تواند موفق عمل کند.

توسعه لینوکس همواره به نوعی بازاری باز بوده است و در آن جهتگیری توسعه با «نیازهای مشتریان» و درصد زیادی از آنچه که من «سلیقه خوب» یا پرهیز از مواردی می‌نامم که به وضوح در طولانی مدت مشکل‌ساز خواهند شد، تعیین می‌گردد.

● چالش‌های کنونی جنبش منبع باز کدامند؟

○ منبع باز اکنون بر بزرگ‌ترین چالش خود، یعنی مورد پذیرش قرار گرفتن و درک شدن توسط سایر افراد فایق آمده است. از نقطه نظری کاملاً تکنیکی، متد و روش منبع باز به سادگی برتر از سایر روش‌ها است. چون نرم‌افزارهای مدرن، اکنون بسیار پیچیده‌تر از آن هستند که به صورت مخفیانه طراحی و پیاده‌سازی شوند. اما مدت زمانی طولانی مردم می‌پنداشتند که این روش انجام کار، عجیب و غیرمستقیم است. این قضایا دیگر تمام شده است. اکنون موفقیت منبع باز باعث شده است مشکلات جدیدی وارد عرصه منبع باز شوند؛ نظیر ددرسه‌های ناشی از مشکلات قانونی و حق مالکیت.

در تصویری بزرگ‌تر و کلی‌تر، آنچه مرا بیش از هر چیز دیگر نگران می‌کند، موانع غیرفنی‌ای است که سر راه منبع باز قرار دارد. حق امتیازها و مالکیت‌های انحصاری نامناسب و قوانین مالکیت نرم‌افزارها واقعاً نامناسبند. در واقع شبیه به مالکیت انحصاری یک تفکر است. این موضوع به وضوح و بالقوه می‌توانند مشکلات شدیدتری را به وجود آورند. اما خبر خوب آن است که مشکل حقوق مالکیت تنها مربوط به دنیای منبع باز نیست و به نظر می‌رسد بسیاری از صنایع مرتبط با فناوری، نسبت به خطرات و مشکلات این موضوع هشیار شده‌اند.

پی‌نوشت

۱- VC (Venture Capital): شرکت سرمایه‌گذاری با ریسک. بنیاد یا شرکتی که پول‌های زیادی را از سرمایه‌گذاران جمع‌آوری می‌نماید و در شرکت‌های سهامی عام سرمایه‌گذاری می‌کند. ❖

